
OCENE IN POROČILA

Umberto Eco: *O literaturi*. Tržič: Učila International, 2005. 328 str.

Kritično bralsko oko bi nemara 72-letnemu Umberto Ecu, kolikor je bil pisatelj star ob izidu monografije *O literaturi* (*Sulla letteratura*) decembra 2004, očitalo, da je prišel v obdobje, ko bo javnost lahko prebirala le še njegove že slišane misli o literarnih problemih. S tovrstnimi skeptiki pisatelj opravi v uvodu knjige, v katerem omeni izključno priložnostno naravo vseh zbranih spisov, ki pa so osredinjeni na problem literature, in možnost vračanja k istemu primeru ali temi, kar pa se mu zdi povsem naravno, saj s tem postanejo izpostavljeno vidni določeni vidiki problema, ki bi sicer lahko ostali prezrti.

Knjiga *O literaturi*, ki je 2005 v slovenskem prevodu izšla pri založbi Učila International, je zanimiva za tiste, ki jih ne moti zlivajoča se dvojna zakodiranost besedil, ki se na trenutke bliža esejiziranju, pa tudi tiste, ki bodo v prispevkih iskali zgolj znanstvene resnice. Tak pripovedni slog je verjetno posledica dejstva, da so besedila nastajala v razponu od leta 1900 do 2000, z izjemo dveh s starejšo letnico (1980 in 1988), kot predavanja na številnih simpozijih, govori na različnih festivalih pisateljev ali uvodi k tujim ali lastnim knjigam.

Umberto Eco je eden še živečih, izjemno uspešnih pisateljev in strokovnjakov na področju semiotike ter medievalistike. Čeprav je bila sprva želja njegovih staršev, da bi se usmeril v študij prava, je le-tega opustil in se lotil filozofije ter literature. Njegovo pisateljsko in znanstveno delo govori o izjemno delovni avtoriteti, kar Eco pripisuje svoji osebnosti, ki mu ne dopušča miru in nenehno

začenja delo na različnih koncih, primerja misli tako dolgo, da med njimi najde ali oblikuje nepretrgano povezavo. Zakaj ti podatki? Ker zbrani prispevki v knjigi *O literaturi* eksemplarično odstirajo vse te odtenke njegove osebnosti in na mestih, kjer previdno skuša ovreči okostenele klišeje, ostaja svetovljanski erudit.

V monografiji *O literaturi* je zbranih 18 prispevkov, ki obravnavajo probleme, povezane z literaturo, in so bogati tako z vidika avtorjevega subtilnega, duhovitega sloga, kot tudi z vidika vsebine, ki na mnogih mestih staplja in parodira druge vsebine ter zahteva na strokovnem področju podkovanega ali vsaj ambicioznega bralca.

S prispevkom O nekaterih funkcijah literature se je Umberto Eco predstavil kot govorec na festivalu pisateljev, ki je bil septembra 2000 v Mantovi. V njem spregovori o moči literarnega izročila, ki ga človeštvo ni izdelalo in ga ne izdeluje iz praktičnih razlogov, ampak iz čiste ljubezni do besedil. Ko niza funkcije, ki jih ima literatura za naše posamično in družbeno življenje, izpostavi njeno vlogo ohranjanja jezika kot kolektivne dediščine, s to je posledično povezana vloga pri ustvarjanju skupnosti, literatura uri naš individualni jezik, nenazadnje pa nas vzgaja k udejanjanju zvestobe ter spoštovanja v svobodi interpretacije. Pri tem avtor polemizira z vsemi tistimi, ki zagovarjajo povsem svobodno interpretacijo, kot nam jo predlagajo naši najbolj neobvladljivi vzgibi. Ta kritiška herezija, kot jo imenuje, po njegovem mnenju ne upošteva intence besedila, ki dopušča

sicer svobodo interpretacije, vendar znotraj predlaganega diskurza. Najpomembnejša vloga literature pa je v njenem vzgajanju bralcev za usodo in za smrt. »Nespremenljiva« literarna besedila nam v nasprotju z našo željo, da bi spremenili usodo, omogočijo otipati nezmožnost, da bi jo spremenili. Besedilo Branje raja je prav tako izšlo septembra 2005 kot eno izmed prispevkov, posvečenih sedemstoletnici Dantejeve *Božanske komedije*. Že v prejšnjem poglavju s spoštljivostjo kot primer navaja Danteja in neprecenljivo vrednost *Božanske komedije*, brez katere ne bi bilo enotne italijanščine, v Branju raja pa se kot goreč zagovornik zavzame za prezrto vrednost Dantejevega *Raja*, pri čemer nasprotuje romantični kritiki Francesca De Sanctisa, ki je *Raju* v *Zgodovini italijanske literature* pripisal preveliko mero enoličnosti, zaradi česar za bralca ni zanimiv. Svoje razmišljanje Eco zaključí s pozivom bralcem, posebej tistim, ki so pozabili na zgodovino, da v Dantejevem *Raju* najdejo moderno besedilo.

S precejšnjo mero ironije bojevito posnema apokaliptične tone, učinkovita gesla leta 1848 nastalega *Manifesta komunistične partije* v prispevku, ki je nastal ob njegovi stopetdesetletnici. V poglavju Valoiške megle pa avtor kronološko predstavi svoje preučevanje pripovedi *Silvija* Gérarda de Nervalja, ki ga vedno znova preseneča s t. i. megljenimi učinki. Kje so te pasti, ki bralca potisnejo v navidezen labirint, igro simetrij in notranjih nasprotovanj, je Eco v prispevku, ki je nastal kot predelava zagovora k svojemu prevodu *Silvije*, tudi grafično prikazal. V prispevku *Wilde? Paradoks in aforizem*, ki je bil predstavljen na simpoziju o Oscarju Wildu 9. novembra leta 2000 na univerzi v Bologni, Eco ugotavlja razlike med aforizmom, maksimo, paradoksom in rakovim aforizmom. Na Pitigrillijevih primerih nakaže le navidezne podobnosti med njimi, nato pa na podlagi naštevanja Wildovih misli ugotovi, da Oscar Wilde nima namena razlikovati nosilce nesramnih resnic od nosilcev sprejemljivih resnic in rakovih aforizmov, ki so čista igra duhovitosti, ne glede na resnico. V nadaljevanju knjige sta dve popravljeni različici predavanj, *A portrait of the artist as a bachelor*, to je predavanje, s katerim je Eco nastopil leta 1991 na University College v

Dublinu v počastitev obletnice podelitve naslova Jamesu Joycu, in sicer Bachelor of Arts, in *Med La Mancho in Babelom*, predavanje, s katerim je nastopil na kastiljski univerzi v La Manchi ob podelitvi doktorata *honoris causa*.

Prav tako v La Manchi, vendar maja 1997, je Eco nastopal na simpoziju, kjer je govoril o Borgesovih vplivih na svoje pisateljevanje. Pojmu vpliva se je Eco približal kot pomembnemu pojmu za kritiko, literarno zgodovino in naratologijo. Kako je Borges, z Ecovega vidika zavestno ali nezavestno, vplival na vsebinsko oblikovanje njegovih besedil, je Eco ugotavljal na podlagi romanov *Ime rože* in *Foucaultovo nihalo* ter pri tem oblikoval tri tipe odnosa z Borgesom.

Tistim, ki vas zanimajo predvsem literarno-teoretični pojmi, bosta zanimivi poglavji O simbolu in O slogu. V prvem Eco, kljub trditvi, da ne ve več, kaj je simbol, predstavi kratak zgodovinski pregled tega pojma, nato pa se v skladu s svojo izjavo dotakne pojava simbolna paranoja. Avtor trdi, da smo ljudje sodobnosti nesposobni odkriti in prepoznati simbol tam, kjer je, iščemo pa ga tam, kjer se ne udejanja kot besedilni način. To je posledica kulture sumničenja in zarote, zaradi katere izgubljam dar prepoznavanja simbolnega načina, hkrati ne uživamo niti v razodetju dobesednega. V poglavju O slogu pa opozarja na razliko med diskurzom o literarnih delih in literarno kritiko ter predstavi razlike med tremi različnimi načini diskurza kritike; tj. recenzija, literarna zgodovina, kritika besedila. V poglavju *Les sémaphores sous la pluie* avtor obravnava problem predstavitve prostora z besedami, kar se v retoričnem izročilu imenuje hipotipoza. Podrobneje predstavi naslednje tehnike besednega izražanja prostora: denotacija, natančen opis, seznam, kopičenje in opis s sklicevanjem na osebne izkušnje naslovnika.

V poglavju *Medbesedilna ironija in ravni branja* teoretične postavke znova podpre s svojimi pisateljskimi izkušnjami. Ker so mnogi kritiki in teoretiki književnosti (Brian McHale, Linda Hutcheon, Remo Cesarani) nekatere značilnosti postmoderne pripovedništva ne samo našli kot navzoče v

Ecovem pripovedništvu, ampak tudi kot izrecno teoretično izražene, je v predavanju na konferenci v Forliju februarja leta 1999 avtor govoril o metanarativnosti, dialoščnosti, dvojnem kodiranju in o medbesedilni ironiji. Pri tem opozarja na vrsto primerov, kjer je bila medbesedilna ironija povsem nezavedno sprožena z njegove strani in so zato številni v romanu *Foucaultovo nihalo* brali Michela Foucaulta, E. M. Forsterja ali C. Baudelaira. Še en dokaz več, da je medbesedilna ironija pogojena s širino bralčevega besedilnega opusa. V poglavju *Poetika* in mi ponovno v esejizirani govorici Eco razmišlja, kako večina razprav o književnosti teži k istemu izhodišču, k Aristotelu. *Poetiko* imenuje kot prvo pojavitev estetike recepcije, v njej pa naj bi po Ecovem mnenju spoznanje še vedno iskale moderne teorije. Čeprav se je avtor že v prejšnjih prispevkih po literarne primere

vračal tudi k svojemu literarnemu delu, vendar le ne tako natančno, kot to stori v poglavju *Kako pišem*. V njem predstavi genezo svojih romanov *Ime rože*, *Foucaultovo nihalo*, *Otok prejšnjega dne* in *Baudolino* ter bralcu prikaže svoje literarno udejstvovanje kot zahteven proces, ki zahteva veliko napora in še več časa.

S samokritičnim pogledom na lastno pisateljsko dejavnost in hkrati kritičnim pomislekom zoper literate, ki zatrjujejo, da pišejo samo zase, je Umberto Eco zaokrožil izbor svojih 18 tematsko različnih premišljevanj o literarnem ustvarjanju.

Anita Laznik
Šolski center Celje, Poklicna in tehniška
elektro in kemijska šola
anita.laznik@guest.arnes.si

Mirjam Beranek (ur.): *Priročni slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005. XVI + 904 str. — Mirjam Beranek (ur.): *Priročni e-slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 2005. CD-ROM.

Cankarjeva založba je leta 2002 izdala *Veliki slovar tujk* (ur. Miloš Tavzes in Gregor Adlešič, XVI + 1303 str.), ki je bil zamišljen kot posodobljen nadomestek za velikokrat ponatisnjeni *Slovar tujk* Franceta Verbinca iz leta 1968. Po podatkih na spletni strani <http://www.emka.si> je bilo do novembra 2005 prodanih že več kot 25.000 izvodov *Velikega slovarja tujk* (dalje: *VST*), zato založniška odločitev za izdajo slovarja v zmanjšanem obsegu (v knjižni in elektronski obliki) vsaj z ekonomskega vidika najbrž ni bila posebej težka. V uvodu k obema izdajama lahko preberemo, da sta nastali kot vmesna faza pri pripravah »na morebitno dopolnjeno izdajo« *VST*, pri čemer so bile upoštevane nekatere želje in pripombe, ki so jih uporabniki posredovali prek spletne strani Cankarjeve založbe. Sledila je založniška odločitev, da se pripravi

t. i. priročna različica slovarja, ki naj bi bila čim bolj splošno usmerjena ter bi vsebovala tujke in izposojenke iz vsakdanjega življenja, pri čemer bi se obseg glede na *VST* zmanjšal za približno 30 odstotkov. Za izbor gradiva je bil oblikovan sistem, po katerem bi bila subjektivna presoja o izločanju ali ohranjanju slovarskih sestavkov le malokrat potrebna; po mehanskem sistemu je bila tako izločena večina:

- geselskih podiztočnic, ki so jasne oz. očitne izpeljave osnovnega gesla;
- pridevnikov na -ski/-ški;
- glagolov, ki imajo ustreznico v samostalnikih;
- predpon ali pripon, ki so jasno izražene znotraj samih geselskih iztočnic;
- gesel, katerih razlaga se je izkazala za pretirano strokovno ali nerazumljivo;

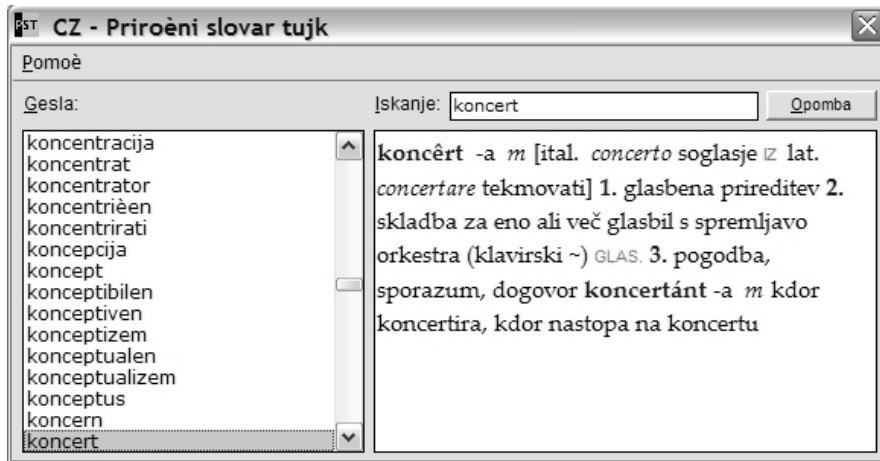
- gesel, katerih razlaga je uporabnika usmerjala k drugim geslom (npr. swing gl. swing);
- specialističnih gesel s področja tehničnih ved, kot so medicina, biologija, kemija, fizika, geologija ipd.;
- gesel z razlago o strokovnjaku z določenega področja, kadar je ustrezno razloženo geslo o tem strokovnem področju (npr. biolog – biologija);
- gesel z razlago o pripadnikih določene ideologije/filozofske smeri ipd., kadar je ustrezno razloženo geslo o tej ideologiji/filozofski smeri ipd. (npr. heideggerjanec – heideggerjanstvo). (Str. VI.)

Priročni slovar tujk (dalje: *PST*) je bil izdelan po gradivu za *VST*, po navedbah na ovitku pa naj bi vseboval več kot 30.000 gesel in več kot 26.000 podgesel (v *VST* naj bi bilo več kot 45.000 gesel in več kot 40.000 podgesel); natisnjen je na papirju manjšega formata, opuščen je dvobarvni tisk, prav tako so pri iztočnicah opuščeni rezaji, ki so bili v *VST* predvideni kot pomoč pri skrajševanju razlag za zloženke in sestavljenke. Na začetku slovarja je kratek **Uvod**, kjer so pojasnjene odločitve za izdajo slovarja v priročnejši obliki in našteti kriteriji za izločanje gesel. Sledijo še **Navodila za rabo** in **Viri**. Slovarsko besedilo je tiskano v dveh obojestransko poravnanih stolpcih, za hitrejšo orientacijo po slovarju je ob zunanjem robu strani natisnjen abecednik. Iztočnice so, enako kot v *VST*, opremljene z naglasom (kjer ne gre za citatne besede ali zveze), slovničnimi podatki, izgovorjavo, etimologijo, razlagami, področnimi oznakami in morebitnimi sinonimi. Na koncu slovarja sta še razdelka **Simboli, kratice in krajšave** ter **Kratice v slovarju**, v nasprotju z *VST* pa je izpuščen razdelek **Reki, citati in fraze**.

Priročni e-slovar tujk (dalje: *ePST*) je po številu gesel enak knjižni izdaji. CD-ROM-u je priložena zgibanka, kjer sta razdelka **Uvod** in **Navodila za rabo** enaka kot v knjižni izdaji, dodana pa so navodila za namestitev oz. odstranitev programa, navodila za delo s programom ter opis zahtevane strojne in programske opreme. Cankarjeva založba je izdelavo pregledovalnika za slovar zaupala družbi Ascent systemske integracije, d. o. o., iz Ljubljane, ki nima referenc niti pri izdajanju slo-

varjev ali leksikonov v elektronski obliki niti na področju jezikovnih tehnologij (gl. <http://bart.ascent.si/ASCENT/splosno/reference.asp>). Namestitev pregledovalnika in podatkovne baze je sicer preprosta (pregledovalnik je bil preizkušen pod operacijskim sistemom Microsoft Windows XP), a uporabnika že ob prvem zagonu zmoti napis **Priročni slovar tujk** v naslovni vrstici, prav tako je napačno kodiranje znakov v (edinem) meniju **Pomoč** in v okencu z geslovníkom na levi strani pregledovalnika. V meniju lahko uporabnik izbere možnost, da je okno s slovarjem vedno nad drugimi okni, odpre spiska **Simboli, kratice in krajšave** ter **Kratice v slovarju**, v izbiri **O programu** pa izve samo, da gre za verzijo 1.0 *ePST* in da naj bi bilo več podatkov mogoče dobiti na internetnem naslovu <http://www.emka.si>. Okno, v katerem se odpre pregledovalnik, ima dve večji polji (kot kaže **Slika 1** na naslednji strani): na levi je geslovník, na desni pa se izpisuje vsebina izbranega gesla. Geslo je mogoče izbrati neposredno iz geslovníka ali pa ga vnesti v iskalno polje, ki je nad poljem z vsebino. Iztočnice, podiztočnice, številčne oznake za pomene in črkovne oznake za podpomene se izpišejo v modri barvi, področne oznake so v kapitelkah rdeče barve, drugo geselsko besedilo pa je v črni barvi.

Pregledovalnik omogoča tudi dodajanje opomb, ki se shranijo na trdi disk v tekstovno datoteko, in sicer v obliki [<geslo:15124>](#) **dodano geslo – v VST ni**, a to uporabniku nič ne koristi, ker gesla z opombami v spisku ne dobijo nobene oznake (npr. izpis v drugi barvi, zvezdica, samodejno odpiranje okna z opombo ob izbiri takega gesla), niti ni omogočeno iskanje po vsebini opomb – to pomeni, da so opombe izgubljene, če si uporabnik sproti ne zapisuje, h katerim geslom jih je dodal. Pri opombah je morda zanimivo le to, da omogočajo štetje gesel – *žurnalizem*, zadnje geslo v slovarju, dobi v opombi zaporedno številko 29717. Pregledovalnik ima še nekaj lastnosti, ki jih v letu 2005 res ne bi več pričakovali: oknu ni mogoče spreminjati velikosti, ni ga mogoče pomanjšati v opravilno vrstico, ni mogoče spremeniti razmerja med poljem z geslovníkom in poljem z vsebino, ni mogoče spremeniti velikosti, barve ali vrste

Slika 1: Geslo koncert v Priročnem e-slovarju tujk.

pisave, ni omogočeno iskanje po razlagah, oznakah ali drugih elementih znotraj gesel, niti ni omogočeno iskanje z nadomestnimi znaki; prav tako ni urejeno iskanje po spiskih simbolov in kratic, zato se je po njiju mogoče premikati samo z miško ali s smernimi tipkami. Zaradi omejenih zmožnosti pregledovalnika *ePST* nima nobenih prednosti pred knjižno izdajo, le cenejši je; slovenski uporabniki, ki lahko že več kot deset let uporabljajo različne slovarske zbirke z zelo zmogljivim pregledovalnikom ASP podjetja Amebis, d. o. o., iz Kamnika, pa bodo upravičeno nezadovoljni.

Za boljšo predstavbo o obsegu in vsebini *PST* (oziroma *ePST*) sta bili primerjalno pregledani dve skupini iztočnic iz *VST*. Prvo skupino sestavlja prvih deset polnopomenskih iztočnic pri vsaki tretji črki v *VST*; od izhodiščnih 100 iztočnic je v (*e*)*PST* ohranjenih 72 (A: 6, Č: 10, F: 10, I: 6, L: 8, O: 8, R: 8, T: 7, W: 4, Z: 5). V kontrolni skupini je 20 iztočnic (kriterij: prva polnopomenska iztočnica na vsaki 60. strani *VST*), od katerih je v *PST* ohranjenih 14, kar potrjuje navedbe iz uvoda, da je obseg zmanjšan za približno 30 odstotkov (pri osnovnem vzorcu za 28, pri kontrolnem pa natančno za 30 odstotkov). Za ohranjena gesla iz obeh skupin je bila preverjena pogostnost po *Korpusu slovenskega jezika FIDA*: iz prve skupine iztočnic je v korpusu potrjenih 24, iz kontrolne skupine pa 7

iztočnic. Med potrjenimi iztočnicami, ki imajo v korpusu več kot 50 zadetkov, so *čaj* (3.082), *čakra* (397), *dramaturg* (233), *fosfat* (202), *konformen* (51), *oaza* (570), *obdukcija* (459), *obelisk* (167) in *rabat* (80); večinoma sodijo v splošni jezik in so – z izjemo *čakre* – obdelane že v *Slovarju slovenskega knjižnega jezika*. Na drugi strani so iztočnice z manj kot 10 pojavitvami v korpusu: *bikomponenten* (1), *aak* (2), *čačača* (6), *čaka* (4), *fabliau* (3), *iatrogen* (3), *labanotacija* (2), *labarum* (1), *la belle epoque* (1), *rabdomantija* (1), *spinel* (8), *zaibatsu* (1) in *zakramental* (3). Verjetnost, da bo uporabnik naletel na takšne iztočnice v »vsakdanjih okoliščinah«, je zelo majhna, zato primerjava s korpusom *FIDA* jasno kaže, da za zmanjšanje slovarskega obsega ni bil izbran optimalen sistem.

Analiza je pokazala, da *PST* vsebuje na eni strani zelo splošno in pogosto rabljeno besedje, na drugi pa besedje, ki se v slovenskih besedilih rabi izredno redko. Po načelih sodobne leksikografije sodi besedje iz prve skupine v splošne slovarje, besedje iz druge skupine, ki ni toliko specializirano, da bi se uvrstilo v terminološke slovarje, pa je mogoče obdelati v slovarju manj znanih besed.

Na Slovenskem bo pri razumevanju in uporabi leksikografskih priročnikov potreben bistven premik, da bo namesto dojemanja jezika zgolj v okviru domače (dobro, pravilno) proti

tuje (slabo, napačno) pri uvrščanju besed v slovarje in pri določanju njihovih pomenov postala odločilna raba. Slovarji tujk, kot jih poznamo pri nas, danes niso več aktualni; za uporabnike, ki jih zanima izvor besed, so na voljo etimološki slovarji, podatke o izvoru besed pa je mogoče vključiti tudi v splošni enojezični slovar večjega obsega. Vsekakor

bo moralo splošno rabljeno besedje, ki ga precej najdemo tudi v *PST*, čim prej dobiti primerno leksikografsko obdelavo v novem splošnem slovarju slovenskega jezika.

Nanika Holz
samostojna leksikografka, Ljubljana
nanika.holz@guest.arnes.si

Silva Kastelic, Nataša Pirih Svetina in Mojca Kotnik:
Slovenščina v bolnišnici: učbenik za učenje slovenščine kot tujega jezika na začetni stopnji (A1, A2) za zdravstvene delavce.
Ljubljana: Srednja zdravstvena šola, 2005. 135 str.

Da ne bo pomote – slovenščina ni bolna. Pravzaprav izgleda, da ni samo zdrava, ampak celo zelo vitalna, na kar med drugim kažejo na primer številne leposlovne izdaje v slovenščini (zaradi katerih se nemalokrat sliši floskulo »Slovenci smo narod pesnikov«) pa polikana in sproščena slovenščina na mnogih radijskih postajah in televizijskih programih, uradna v slovenskem in evropskem parlamentu, živahna na slovenskih ulicah, z glasbo podprta na nogometnih tekmah in tudi včasih nekoliko obotavljajoča, z različnimi naglasi obogatena slovenščina tistih, ki jim ta jezik ni prvi jezik. Časi, ko bi se slednja izjava brala ironično, so zagotovo mimo, saj je v okviru evropskega povezovanja večjezikovnost posameznika ne le posledica globalizacije in nujno zlo odprtih mej, ampak celo ena izmed vrhovnih vrednot.

V današnji družbeni realnosti tako slovensko-govoreči tujci niso (več) samo dediščina bratstva in enotnosti na Balkanu, ampak tudi posledica osamosvojitve Slovenije in vključevanja v evropske integracije od začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja, povečevanje njihovega števila pa gotovo ni v pomoč prevečkrat izrečenim trditvam o eksotičnosti majhne Slovenije in njenega dvojninskega jezika. Jezikovna realnost je v resnici precej manj

romantična, a spodbudna in zato za sloveniste še bolj zavezujoča.

Eden od rezultatov strokovnega dela, ki upošteva položaj slovenščine in jezikovnih potreb v »novi Evropi«, je tudi predstavljeni učbenik *Slovenščina v bolnišnici*, ki je nastal na pobudo Evropske unije in Sveta Evrope v okviru evropskega jezikovnega projekta *Leonardo da Vinci – Zdravi jeziki (Healthy Languages)*. Pod vodstvom salzburške ustanove Berufsförderungsinstitut, ki se ukvarja z razvojem poklicnega izobraževanja in strokovnega jezika za različna poklicna področja, in v sodelovanju petih članic partneric iz Slovenije (Srednja zdravstvena šola Ljubljana), Italije (Alpha & Beta, Bolzano), Češke (Eurostaff, Praga), Avstrije (Volkshochschule, Stuttgart) in Velike Britanije (Newham College of further Education, London) je nastal komplet učnega gradiva v petih jezikih. Ta poleg učbenikov (*Slovenščina v bolnišnici*, *Italiano in ospedale*, *Čeština pro zdravotníky*, *Im Krankenhaus*, *English in hospital*) zajema tudi zgoščenko s petjezičnim slovarčkom strokovnih izrazov in obrazcem sprejemne dokumentacije zdravstvene nege v vseh petih jezikih. Projekt in sodelavce je v poročilu *Evropski jezikovni projekt Zdravi jeziki*

(*Healthy Languages*) v *Jeziku in slovstvu* (49/3–4, maj–avg. 2004) natančno predstavlja že Silva Kastelic, nekateri podatki pa so dostopni tudi na uradni spletni strani <http://www.healthylanguages.com>. Naj na tem mestu ponovim, da je glavni cilj projekta razvoj poklicno specifične jezikovne zmožnosti na področju tujih jezikov za zaposlene v zdravstvu, ki se zaradi globalizacije in prostega pretoka delovne sile v državah članicah Evropske unije kaže za vse bolj potrebno. Rezultati projekta naj bi tako omogočili spoznavanje z osnovami (slovenskega, italijanskega, češkega, nemškega in angleškega) jezika zdravstvene stroke in olajšali sporazumevanje med ponudniki zdravstvenih storitev in povpraševalci po njih.

Zdaj pa si nekoliko natančneje pogledjmo učbenik. Že v podnaslovu je zapisano, da je učbenik namenjen zdravstvenim delavcem za učenje slovenščine kot tujega jezika na začetni stopnji (A1, A2), v predgovoru pa natančneje izvemo, da so ciljni uporabniki predvsem medicinske sestre in tehniki zdravstvene nege, oznaki šeststopenjske lestvice Sveta Evrope, ki opredeljujeta uporabnika glede na stopnjo jezikovne zmožnosti, pa le približni. Prvi razlog je v tem, da za slovenščino nimamo natančno izdelanih tovrstnih standardov (in, kot poudarjajo avtorice, so te stopnje tudi pri drugih jezikih stvar pretežno subjektivne ocene), drugi pa v izredno razvejani fleksiji slovenskega jezika, zaradi katere je na osnovni stopnji znanja slovenščine kot tujega jezika težko pričakovati uporabnikovo samostojno izražanje na njegovem strokovnem področju. Učbenik naj bi bil tako pretežno namenjen tistim zdravstvenim delavcem, ki že obvladajo osnove slovenskega jezika in bi radi razširili svoje znanje na področju jezika zdravstvene stroke. Učbenik je zato sestavljen iz štirih tematskih sklopov oziroma modulov, če uporabim izraz, uporabljan v učbeniku, ki se nanašajo na proces dela v bolnišnici, začenši s predstavitvijo prostorov in poklicev ter sprejemom pacienta v bolnišnico do njegovega odpusta in rehabilitacije. Ker učbenik želi uporabnika – začetnika usposobiti za sporazumevanje z bolniki pri njegovem delu, je poudarek na besedišču, ki ga bo pri tem potreboval, in sporazumevalnih vzorcih za visoko

predvidljive, ponavljajoče se situacije v bolnišnici. Poleg osnovnega besedišča tako že v prvi enoti učbenika najdemo lekseme, kot so *anamneza*, *opornica za hojo*, *laboratorijska analiza krvi in urina*. Specifično besedišče je uporabljeno tudi pri vseh vajah, kar ni nič nenavadnega, in, kar je bolj zanimivo in pohvalno, tudi v slovničnih preglednicah. Uporabniki zato sklanjajo npr. *zdravniški pregled* in *akutno vnetje*, spregajo glagol *zdraviti*, velevajo pa ne samo *jej!*, *delaj!*, ampak tudi *zdravi!*, *zdraviva!* ..., kar je morda nekoliko slabša izbira, saj se ta glagol v velelniški obliki pojavlja manj pogosto in je s tega stališča tudi za zdravniške delavce manj uporaben, čeprav ne povsem nerealen.

Pri besedišču je potrebno omeniti tudi slovarske razdelke na koncu vseh modulov, v katerih je zbrano besedišče, obravnavano v vseh enotah posameznega modula. Za lažje iskanje je razdeljeno po enotah, znotraj tega pa ne abecedno, ampak tematsko, npr. *podatki o osebi (teža, višina, očala ...)*, *organi (koža: vrhnjica, pigmentne celice ...; gibala: skelet, okostje ...)*, *operacije (operirati, operiranec, operacijska miza ...)*. To je zelo dobro, ker se tako skupaj pojavljajo ne samo besedne družine, ampak pomenska polja, kar je učečim se lahko v precejšnji pomoč pri učenju besedišča. Po mnenju raziskovalcev naj bi učeči se tudi v t. i. spominskem slovarju lekseme povezovali v skupine, med drugim s pomočjo njihovega pomena in oblike, združevanje besedišča v tematske sklope na podlagi pomenskih razmerij, ki jih najdemo v učbeniškem slovarčku, pa tako lahko pripomore k lažjemu oziroma boljšemu pomnjenju leksike. Podoben princip je uporabljen tudi znotraj lekcij v drugem modulu, ki je namenjen spoznavanju človeškega telesa, boleznim in zdravljenju. V prvi enoti so tako poleg poimenovanj organov, ponavadi dopolnjenih z ilustracijo, dopisane tudi njihove funkcije (npr. *mišičje: raztezanje, krčenje*) in pogoste zveze (npr. *napeti mišico, krepiti mišice, krvavitev v mišici ...*), v drugi enoti pa bolezni in poškodbe, znaki bolezni in zdravljenje (npr. *uho: tujek v ušesu – bolečina, izcedek, šumenje – izpiranje ušesa, odstranitev tujka*). Videti je, da se avtorice zavedajo pomena in težavnosti kolokacij za usvajanje tujega jezi-

ka, ki jih niso izpostavljale le v lekcijah, ampak tudi v slovarkem razdelku (npr. *predpisati fizioterapijo, navodila osebja, vbrizgati lokalni anestetik*). To je na področju učbenikov za slovenščino kot drugi/tuji jezik novost in upati je, da se bo razvila v trend.

Za lažje učenje besedišča je poskrbljeno tudi z mnogimi ilustracijami, s katerimi so ponazorjeni prostori, poklici, predmeti, postopki (npr. merjenje krvnega pritiska ali srčnega utripa) ipd., obsežna pa je tudi priloga z ilustracijami organov, kjer so podrobno prikazani (in seveda poimenovani) njihovi sestavni deli. Avtorji večine ilustracij so kar dijaki Srednje zdravstvene šole Ljubljana, kar je v nasprotju s siceršnjo prakso, a prav simpatično, saj preglednost ne trpi, estetski čut pa tudi ni ranjen.

Poleg ilustracij so v učbeniku tudi fotografije ali vzorci raznih napotnic in obrazcev, ki jih morajo zdravstveni delavci poznati in znati izpolnjevati. Zato je za jezikovne začetnike še kako koristno, da imajo ob nekaterih obrazcih, kot sta na primer *Obrazec sprejemne dokumentacije* in *Obvestilo službi zdravstvene nege*, zapisana tudi vprašanja, ki naj jih ob izpolnjevanju postavijo pacientom. Za ponazoritev: v obrazcu je zapisano *Posebne želje glede izražanja verskih potreb: _____*, učbenik pa ob tem ponudi možnost vprašanja *Ali želite, da vas obišče duhovnik?* ali *Višina: _____ cm* in vprašanje *Koliko ste visoki?* S tem pa smo se že pomaknili na področje sporazumevalnih vzorcev. Kot je zapisano že zgoraj, je poleg specifičnega besedišča, ki ga učbenik prinaša, pomemben poudarek tudi na predvidljivih in ponavljajočih se sporazumevalnih vzorcih. V učbeniku tako najdemo preprosta, pretežno dialoška besedila, ki so realno pričakovana pri komunikaciji med zdravstvenimi delavci in pacienti oziroma njihovimi svojci, vaje pa so zasnovane tako, da poleg razumevanja dialogov od uporabnikov učbenika zahtevajo samostojno zastavljanje vprašanj pacientom, dajanje navodil, pojasnjevanje in tudi odgovarjanje na pacientova vprašanja. Učbeniku je priložena tudi zgoščanka, kjer so dialogi posneti, vendar si zasluži nekaj pripomb. Namen takšnih zgoščenk je ponavadi v tem, da učeči se z njihovo pomočjo bodisi vadijo razumevanje govornih besedil

bodisi izboljšujejo lastno izgovorjavo. To se tudi v našem primeru zdi zelo pomembno, še posebej zato, ker učbenik daje prednost ravno poslušanju in govorjenju. Se pa seveda zastavlja vprašanje, ali je ta zgoščanka, kakršna je, res lahko v veliko pomoč. Pomisleki izvirajo iz ugotovitve, da so besedila prebrana sicer živahno, a zelo hitro, z redukcijami, izpuščanjem, dodajanjem in spreminjanjem besed. Težko si je namreč predstavljati, zakaj je koristno, da uporabniki tega učbenika na primer večkrat slišijo *več* izgovorjen z izrazitim polglasnikom, da se zapisani *rekel mi je* spremeni v *povedal mi je* ali *Zdravnik je ugovoril, da imate vnetje v Vnetje imate*. Če je na vprašanje *Pri katerem zdravniku ste naročeni?* odgovor *Pri doktor Kušarju*, kot slišimo na posnetku, blizu avtentični, čeprav slovnično nepravilni rabi, in se nam *Ajkej narobe* sliši zelo domače, pa je nekoliko povišan pritisk 130/70, kar nam pove medicinska sestra, nekaj drugega kot 140/85, kar piše v učbeniku. No, napake se hitro in rade zapišejo, igrana avtentičnost, ki ni dosledna in je izvajana s šolsko (bralno) intonacijo (po glasovih sodeč so bili tudi tukaj angažirani dijaki) ter s pomanjkljivimi pomenskimi poudarki, pa je dokaj problematična. Uspešno delo s temi zvočnimi posnetki brez vodstva lektorja je zato na začetniški stopnji zagotovo vprašljivo.

Ob sporazumevalnih vzorcih je tudi pri komunikacijskem modelu poučevanja tujega jezika potrebno počasi uzaveščati slovnične značilnosti jezika, če želimo, da bi učeči se postajali vse samostojnejši in kompetentnejši govorniki. Učbenik zato ne ostane brez slovničnih preglednic in vaj, vendar vedno v kontekstu obravnavane snovi. Prav pri obravnavi slovnice se potreba po predznanju, na katerega opozarjajo avtorice v uvodu k učbeniku, najbolj pokaže. Začetnikov pač ne moremo že kar v prvi enoti prvega modula zasuti z več glagoli v vseh številih za prve tri osebe, in to ne samo za sedanjik, ampak kar za vse tri glagolske čase, za povrh pa jim naložiti še samostalniški imenovalnik in tožilnik v ednini in množini. Poleg tega se že na začetku učbenika pojavijo nekatere slovnične strukture, ki so sistematično obravnavane šele na naslednjih straneh, kar ni značilno za postopno učenje

slovnčnih pravil. Sicer pa je za lažje krmiljenje med jezikovnimi čermi poskrbljeno s kazalkami, ki uporabnika usmerjajo po učbeniku naprej in nazaj k poglavjem, kjer bo našel dodatna pojasnila v zvezi s slovnico ali besediščem, vse slovnčne preglednice, zgledi rabe ter ostala jezikovna pojasnila znotraj lekcij pa so označena z rdečim križem, znakom za prvo pomoč. K drugi pomoči pa potem sodijo druga kratka jezikovna opozorila v recimo temu pragmatičnih razdelkih, ki se pojavljajo ob besedilih, vsebujejo pa informacije o kraticah (npr. *kilogram = kg, 37 stopinj Celzija = 37 °C*) in možnih vprašanjih v neki situaciji oziroma možnih odgovorih na neko vprašanje (npr. *Kakšne težave imate? Boli me glava. Vrti se mi ...*).

Zaključimo lahko z ugotovitvijo, da učbenik *Slovenščina v bolnišnici* uspešno orje ledino učenju slovenščine kot tujega strokovnega

jezika. Lahko je zgled morebitnim nadaljnjim prizadevanjem na tem področju, predvsem zato, ker se zaveda potreb ciljnih uporabnikov in jih s pomočjo sodobnih didaktičnih metod tudi upošteva. Ter seveda zato, ker povezovanje evropskega prostora zagotovo prinaša povečanje potreb po učenju specifične jezikovne zmožnosti na različnih strokovnih področjih. In če se komu ob tem porajajo pomisleki, da bi se takšni projekti za slovensko jezikovno situacijo zaradi majhnosti tržišča sploh lahko uresničevali, je projekt *Zdravi jeziki (Healthy Languages)* dokaz, da se z nekaj volje v Evropi denarna sredstva da dobiti. In če se združi z znanjem, se dobi tudi nagrada – projekt *Zdravi jeziki* je prejel Evropsko jezikovno priznanje za leto 2005.

Tadeja Rozman
Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
tadeja.rozman@ff.uni-lj.si

Slovenščina na daljavo za Skandinavce

Študij slovenščine na daljavo preko spleta poteka na Oddelku za slovanske jezike Univerze v Göteborgu od začetka leta 2004. Univerza v Göteborgu na ta način kot edina v Skandinaviji lahko ponudi visokošolske tečaje slovenščine. Trenutno se treh tečajev v obsegu 30 kreditnih točk (ECTS) udeležuje 18 študentov.

Ozadje. Pred vstopom desetih novih držav članic v Evropsko unijo je izrazil švedski Urad za visoko šolstvo v enem izmed svojih poročil zaskrbljenost nad dejstvom, da dveh jezikov novih držav članic ni mogoče študirati na nobeni švedski univerzi, in sicer slovenščine ter slovaščine. Slovenščine takrat ni bilo mogoče študirati niti v drugih nordijskih državah. Razlog za tako stanje je bil predvsem v tem, da na eni univerzi ni bilo mogoče zbrati dovolj velike skupine zainteresiranih študentov, da bi bilo to finančno upravičljivo.

Približno v istem času se je na Švedskem zelo močno razvijalo učenje na daljavo preko interneta. Ministrstvo za izobraževanje in kulturo je namenilo precej denarja za razvijanje takih tečajev. Ustanovljena je bila tudi skupna administracija spletnih tečajev (<http://www.netuniversity.se/>).

Zaradi tega je Oddelek za slovanske jezike na univerzi v Göteborgu vložil prošnjo za financiranje začetnega tečaja slovenščine preko interneta, utemeljeno še z dodatnim razlogom, da ima univerza v Göteborgu idealno lego sredi Skandinavije v približno enaki oddaljenosti od vseh treh prestolnic, kar pomeni manj kot štiri ure vožnje za pretežni del potencialnih študentov. Skandinavci namreč lahko na podlagi dolgoletnih dogovorov in zaradi velike podobnosti jezikov študirajo v vseh izobraževalnih ustanovah sosednjih držav.

Prošnja je bila odobrena in prvi tečaj v obsegu 15 kreditnih točk je začel delovati takoj po novem letu 2004. Tečaj se je oblikoval med samim potekom tečaja in najbolj prizadevni izmed študentov so veliko prispevali k njegovemu izoblikovanju z različnimi nasveti in pripombami. Ko so prvi študenti dokončali začetni tečaj, so takoj začeli spraševati za nadaljevanje in na srečo je bila fakulteta temu naklonjena. Od januarja 2005 se zato ponuja nadaljevanje do 30 kreditnih točk, od januarja 2006 pa še do 45 točk.

Cilj. Ker je priložnosti uveljaviti se kot lingvistični ali literarni slovenist v Skandinaviji zelo malo, je prednostni cilj göteborgskega študija slovenščine prevajalska dejavnost absolventov in zato je že od samega začetka eden najbolj pomembnih delov študija prav prevod v švedščino.

Zanimanje. Za študij slovenščine je bilo zanimanje večje od pričakovanega.¹ Pri prvem rednem naboru za zimski semester 2004 se je prijavilo kar 75 oseb, izmed katerih je bilo na tečaj sprejetih 12. Tudi v nadaljnjem je bilo zanimanje veliko: za letni semester 2005 je bilo 60 prijavljenih, izmed njih pa 10 sprejetih, za tale zimski semester 40 novih prijavljenih in 7 sprejetih. Trenutno ima oddelek skupaj 18 študentk in študentov slovenščine na različnih nivojih.

Tečaji. Popolnim začetnikom je namenjen začetni tečaj v obsegu 1–15 točk. Tu se študent nauči okrog 1000 besed, vadi izgovarja-

vo, se nauči večji del osnovne in pravilne morfologije ter najpomembnejše dele skladnje. Večji del vaj je posvečenih prevajanju iz slovenščine v švedščino, prevaja pa se tudi enostavna besedilca v drugo smer. Tečaj se zaključí s tem, da študent prevede manj zahteven odlomek iz Skubičeva romana *Grenki med*.

Dva tečaja, ki obsegata 16–30 kreditnih točk, sta namenjena poglobljenemu študiju slovenskih besedil ter slovnice. Na enem izmed tečajev študenti preberejo 60 strani enostavnejših leposlovnih besedil in 40 strani neleposlovnih, vse razdeljeno na 50 kratkih besedil. K vsakemu besedilu imajo na voljo zvočni posnetek, podroben slovensko-švedski slovarček ter švedski prevod. Vsa besedila so naglašena.² Kako izgledajo besedila, ponazarja shema na dnu strani.

Na koncu vsakega besedila manjka v prevodu nekaj deset vrstic, ki jih mora študent sam prevesti in poslati učitelju v preverjanje. Za zaključek tečaja prevede vsak študent neko kratko zgodbo in naredi kratek pisni izpit. Cilj prevajalske naloge je, da študent pripravi prevod take kakovosti, da bi bil lahko objavljen, cilj izpita pa je preverjanje študentovega znanja, ker se ne ve, ali je kdo z njim sodeloval pri nastajanju prevoda.

V okviru slovničnega tečaja študentje prešturirajo eno od krajših slovenskih slovníc za tujce (npr. Derbyshire 1993 ali Jenko 2000). V pripravi je tudi manjša slovenska slovnica v švedščini. Za utrjevanje slovnice se študentom

BáII se je, da bo ogrómnega plíšastega medvéda nášøl v ênem od trêh kontêjnerjev, pa ga ní. Vseêno je móral nékaj premágati, préðan je lahkó stópil po steptánem snêgu, valovítem ín spólzkiem od stopínj. Béle hónde ní bíló na parkíríšču. Ánino koló je bíló naslónjeno v véži blóka ob popacán zíd. Zarádi téga je bíl hvaléžøn. Bíl je tórøk, skóraj pêt popóldne, prví dán nôvega léta. Fužínski blóki so se svetíli v kristálno čistém zráku.

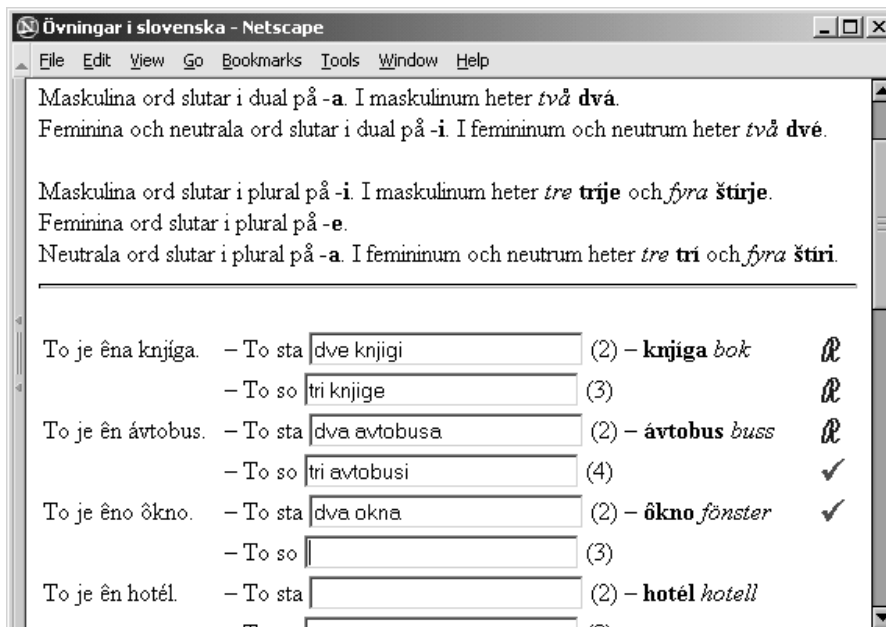
(Alêš Čár: "Ôn")

plíšast *plysch-*
kontêjner -ja
container
teptá > s- *stampa till,*
trampa ner
valovít *böljande,*
vågig
spólzæk hal
stopínja *steg*
vêža *entré*
pacá > po- *fläcka*
(ner)
Fužíne pl.t. *förort i*
östra Ljubljana
kristáløn *kristall-, av*
kristall

Han var rädd att han skulle hitta den enorma plyschbjörmen i en av de tre containrarna, men (det gjorde han) [den] inte. Likväl måste han övervinna något innan han kunde gå över den nedtrampade snön, vågig och hal av fotsteg. Den vita bondan var inte på parkeringen. Anas cykel var lutat mot en nedfläckad vägg i höghusets entré. Han var tacksam för det. Det var tisdag, nästan fem på eftermiddagen, den första dagen på det nya året. Fužines höghus sken i den kristallklara luften.

¹ Za primerjavo: za študij srbohrvaščine na daljavo je bilo prvič prijavljenih približno 170 kandidatov.

² Pri tem se uporablja posebej prilagojen sistem zapisa in naglasnih znamenj.

Slika 1: Ena od vaj za utrjevanje slovnice.

ponuja izbira avtomatično popravljenih vaj v formatu *html* skupaj s komentarji in pojasnili. Ena od vaj je predstavljena na **Sliki 1**.

Na naslednjih dveh tečajih, ki obsegata 31–45 kreditnih točk, študenti vadijo pisanje v slovenščini ter prevod v slovenščino in se seznanjajo s slovensko književnostjo skozi branje v angleškem in švedskem prevodu precejšnjega števila besedil različnih avtorjev od Antona Tomaža Linhartarja do Jane Putrle Srdić ter literarnozgodovinskih člankov o posameznih obdobjih in biografskih opomb o avtorjih. Za zaključek napišejo krajši esej o izbranem avtorju in enem od njegovih romanov ali eni od pesniških zbirk.

Študentje. Slovenščino na univerzi v Göteborgu lahko študira vsak Skandinavac kjerkoli na svetu, ki ima kot materni jezik švedščino, norveščino ali danščino, ali pa kdorkoli z zadostnim znanjem švedščine. Edini pogoj je dostop do interneta. Zato so trenutno študentje slovenščine doma s Švedske in z Norveške, dve študentki pa živita v Sloveniji. Na ta način lahko študirajo tudi ljudje vseh starosti, tako študenti vseh različnih smeri kot zaposleni, ki hočejo svojo izobrazbo izpopol-

niti s potrebnim jim jezikom. Slovenščina je bila vključena tudi kot izbirni predmet v balkanistični dodiplomski študijski program prve stopnje na univerzi v Oslu.

Zaradi velikega zanimanja za internetne tečaje slovenščine so za študij izbrani najbolj kvalificirani študenti na podlagi rezultatov v srednji šoli in specialnega splošnega testa za vstop na visoke šole, kar pomeni, da so študenti zelo motivirani in da je njihov uspeh zelo dober.

Potek študija. Vsa komunikacija med študenti in učiteljem poteka s pomočjo informacijske in konferenčne platforme *FirstClass*. Vse gradivo, sporočila, naloge itd. so na posebnem strežniku na humanistični fakulteti v Göteborgu. Z njim se lahko povežejo študenti preko posebnega odjemalskega programa *FirstClass*, ki omogoča zelo udobno delo, lahko pa tudi preko internetnega brskalnika, ki ponuja najpomembnejše funkcije sistema.

V *FirstClassu* ima vsak študent svoje namizje, zelo podobno tistemu v sistemu Windows. Na njej pa ima svoj poštni predal, klepetalnico, diskusijske forume, različne informacij-

ske mape ter mape z gradivom za posamezne tečaje. Poleg tega lahko pošilja pisna ali zvočna sporočila vsem udeležencem in klepeta v pisni ali zvočni obliki z vsemi istočasno prisotnimi osebami. V sistemu obstaja tudi katalog s predstavitvijo vsakega študenta.

Delo v tečajih v glavnem poteka tako, da študent prebere vse informacije in gradivo v posamezni lekciji ter posluša zvočne datoteke, potem naredi vse vaje, h katerim so priložene rešitve in naposled kontrolno nalogo, ki jo pošlje učitelju v preverjanje. V veliki meri pomeni to individualno samoučenje, kar tudi omogoča individualni tempo napredovanja.

Izpit na daljavo. Po vsakem končanem tečaju mora študent narediti izpit. Tudi to je mogoče opraviti na daljavo. Izkazalo se je, da so različne ustanove, kot npr. Švedsko veleposlaništvo v Ljubljani in srednje ter visoke šole po celi Švedski, večinoma pripravljene pomagati pri nadzoru pisnih izpitov.

Težave. Nikakor ni mogoče zanikati, da učenje jezika preko interneta prinaša s seboj tudi določene težave praktične narave, predvsem ko gre za praktično obvladanje govorjenega jezika. Zato so zelo pomembni zvočni posnetki celotnega gradiva in fonetične vaje. Večinoma se da računati tudi s tem, da visoko motivirani študenti sami poskrbijo za krajše ali daljše bivanje v deželi, kjer se jezik govori.

Druga pomembna omejitev internetnih tečajev je odsotnost osebnega stika med študenti in učiteljem, vendar je to dejstvo lahko nekaterim študentom celo v prid. V pisnem stiku so namreč nekateri bolj smeli kot v neposred-

nem osebnem stiku. Da bi študentom vendarle bila ponujena možnost seznaniti se z učiteljem in tudi med seboj, je vsakič sredi semestra organizirano celodneвно sobotno srečanje vseh zainteresiranih študentov v Göteborgu.

Načrti za v prihodnje. Večina študentov je trenutno še na začetnem tečaju, vendar so tečaji in gradivo do 45 kreditnih točk od januarja 2006 že pripravljene za uporabo. V načrtu je tudi daljše nadaljevanje in v nekajletni perspektivi celoten dodiplomski program prve stopnje, v katerem bi bilo 120 kreditnih točk slovenščine, 60 pa drugih predmetov, npr. splošne lingvistike, literature ali prevajalske teorije in švedščine, odvisno od usmeritve študija.

Sklep. Göteborgski tečaji slovanskih jezikov (bolgarščine, češčine, poljščine, srbohrvaščine in slovenščine) na daljavo preko interneta so trenutno edini svoje vrste v Skandinaviji. Izkazalo se je, da s finančnega vidika spletni tečaji omogočajo tudi učenje jezikov z manjšim številom govorcev. Poleg tega so dosežki študentov veliko boljši kot na navadnih tečajih, kar je seveda tesno povezano z dejstvom, da je zanimanje za internetne tečaje veliko večje kot število dostopnih študijskih mest. To se na tradicionalnih tečajih ni nikoli zgodilo niti pri »večjih« slovanskih jezikih. Tako veliko zanimanje pa seveda lahko pripišemo predvsem zemljepisni neomejenosti tečajev.

Morgan Nilsson
Univerza v Göteborgu
morgan.nilsson@slav.gu.se